

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 378. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064312256/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

han de modsætninger, han skal forene og forlige sig med for at få udfyldt sit væsen. Det er den viljestærke opkomling Brynte, hvis fader har købt det jernbrug, der tidligere tilhørte Susannas familie, og det er den erotisk tillokkende Susanna, som ganske vist foragter minedriften, men alligevel til fulde besidder jernets styrke i sin egen varmblodighed. Steffan derimod lider, konsekvent nok efter romanens symbolik, af jernmangel (s. 51).

Forholdet mellem Steffan, Susanna og Brynte er dog kun den inderste kerne i *Jærnets* handlingsgang. Som det allerede var tilfældet i *Helten*, bliver beretningen på fortællingens nutidsplan af mindre betydning i forhold til de indskudte og tilbageskuende partier. Formelt set er disse afsnit fortsat en del af Steffans bevidsthedsstrøm, men reelt må denne ramme siges at være sprængt. I stedet giver fremstillingen da plads for lange, selvberende afsnit. Det kan f.eks. være den udførlige drøftelse mellem brugspatronerne om jernindustriens stilling i første kapitel – et afsnit, hvis dokumentariske karakter formodentlig er enestående i datidens romantradition. Eller det kan være Märta Molls lange erindringsberetning i andet kapitel eller beretningerne om gustavianernes og karolinerens krige i tredje. Til tider angiver Kidde overgangen til disse selvberende afsnit, idet han lader Steffan gemme ansigtet i en anden persons hånd for at læse «i dens Blods Billedbog» (s. 276) – en gestus, der også kendes fra andre steder i Kiddes forfatterskab.

Igennem disse afsnit udvider beretningen om de tre pubertetsbørn sig til et omfattende historisk og symbolsk billede. Den samme udvikelse fra det mindre til det mere omfattende kan iagttages i gangen gennem bogens tre kapitler. Første kapitel beretter især om det spændte forhold mellem Steffan, Susanna og Brynte og orienterer desuden om jernbrugenes stilling i romanens nutid, hvor en gennemgribende industrialisering og monopolisering er i sit frembrud. I andet kapitel hører man gennem Märta Molls beretning om jernets umiddelbare fortid i Sverige og om vallonernes heroiske og livsbekræftende kultur. Tredje kapitel derimod fortæller om den mørke skygge, jærnet har kastet i skikkelse af Sveriges blodige krigshistorie. Samtidig med denne udvikling vokser personernes størrelse og dybde, indtil de f.eks. under kroningen af Susanna antager mytiske dimensioner.

Ligesom man således i bogens fremadskriden kan skelne mellem